

Výchovné problémy sedmých tříd

JARMILA KUBÁŇKOVÁ

Jak na krizové Lince pro rodinu a školu 116 000, tak při šetření stížností s ČŠI se opakovaně objevuje potíž s „problémovými sedmičkami“. Obvykle to vypadá tak, že se ve třídě vyskytují výchovné obtíže – od (kyber)šikany přes vandalství, eskalující konflikty, verbální i fyzické násilí až po zneužívání návykových látek, netolismus ad. A mnozí učitelé v tu chvíli krčí rameny a konstatují, že žáci nezvládli přechod na 2. stupeň a teď se to ukazuje.

To je sice dost možná pravda, ale pro dotyčné žáky je to vždy premiéra a bezpečný přechod není jejich priorita. Naopak škola s tímto jevem má mnoho zkušeností a má mít vědomý zájem na tom, aby minimalizovala podmínky pro rizikové chování. Otázka tedy může znít i takto: **Co dělají školy pro to, aby přechod na druhý stupeň byl optimální** a sedmičky nebyly ročníkem, kdy se nezvládnutý přechod na 2. stupeň odrazí ve výchovných potížích?¹

1. všeobecná prevence

Školy, které v souvislosti s přechody žáků na 2. stupeň řeší výchovné potíže jen výjimečně, mají obvykle kvalitně nastaven obecný systém prevence jakéhokoli rizikového chování. To znamená, že tzv. **bezpečnému klimatu a budování důvěry a spolupráce mezi žáky (a jejich zákonnými zástupci) a učiteli se věnují po celý rok**. Může se jednat o třídnické hodiny, funkční systém fyzických či elektronických schránek důvěry, pravidelné snídaně s ředitelkou / ředitelem, rodičovské kavárny či jakékoli další akce, které vytvářejí příležitost budovat smysluplné a kooperující vztahy mezi všemi aktéry vzdělávání.

2. kontinuální předávání třídnictví

Mnohé školy využívají toho, že budoucí učitel šesté třídy se už minimálně od dubna / května seznamuje se svou novou třídou. Tj. dle možností tam učí, zúčastňuje se (některých) třídnických hodin, jede se třídou na školu v přírodě / třídní výlet, zkrátka aktivně poznává svou budoucí třídu a dává mnoho příležitostí, aby si na něj žáci (a jejich rodiče) mohli zvyknout a navázat s ním kooperující vztahy.

A toto samozřejmě pokračuje minimálně v prvním pololetí šesté třídy, kdy „bývalý třídní“ neodmítá své „bývalé žáky“, kteří se přijdou s něčím svěřit. A současně je směřuje / doprovází k novému třídnímu učiteli, protože nyní on má vědět o potížích svých žáků.

Je zcela pochopitelné, že šestáci (stejně jako dospělí) půjdou častěji raději za někým, s kým se znají dobře a dlouho, to se dá

předvídat. **Je tedy úkolem obou učitelů si vyjasnit, jak a kdy se budou potkávat, předávat si informace a učit žáky, s čím se přednostně mají obracet na svého aktuálního třídního.**

3. adaptační programy

Tento bod uvádím až jako poslední, a to jak z důvodů časové posloupnosti, tak důležitosti. **Dobře připravený adaptační program může být zdrojem důležitých poznatků i zážitků, které pomohou při budování žádoucího klimatu ve třídě.** Pokud ovšem program nenasedá na dlouhodobou práci celé školy v rámci minimalizace projevů rizikového chování a vědomého, řízeného a veřejného předávání třídnictví, tak sám o sobě mnoho nezmuže.

Vedle výše zmíněných možností existují samozřejmě i další způsoby, jak žákům s přechodem na 2. stupeň pomoci. Někteří z nich se stávají patrony žáků 1. tříd (předškolních dětí z MŠ) nebo naopak získávají patrona z 9. třídy, přičemž obě tyto možnosti mají mj. za cíl posílit pocit odpovědnosti za sebe i za druhého. Jiné školy nechávají šestáky vyzdobit si svou (novou) třídu, přecházejí od papírové žákovské knížky pouze na elektronický systém a jinými způsoby žákům signalizují, že s postupem na 2. stupeň přichází změna.

Ať už vaše škola provází své žáky vstupem na 2. stupeň jakkoliv, věřím, že se při tom opíráte o své zkušenosti, znalosti a samozřejmě reálné možnosti dané školy. A přeji vám, aby to byli vaši žáci, kteří budou jen krčit rameny, pokud se jich v budoucnu někdo zeptá, zda měli s přechodem na 2. stupeň nějaký problém.

Mgr. Jarmila Kubáňková, Ph.D., metodička služeb 116 000 a 116 123, statutární zástupkyně Cesta z krize, z. ú.

¹ Je samozřejmé, že sebestřednější přechod nezaručí, že žáci nebudou mít výchovné potíže. V tomto článku chci pouze zdůraznit cesty, kterými může škola minimalizovat rizika při přechodu na 2. stupeň.